

3. Євтух М. Б. Правові основи української педагогіки : етика та соціальні норми : навч. посіб. / М. Б. Євтух, С. К. Стефанюк ; за заг. ред. С. Стефанюка. – Одеса : ОНАЗ ім. О. С. Попова, 2011. – Кн. 3. – 316 с.

4. Жуковський В. М. Методологічні засади підготовки підручників «Основи християнської етики» для 5-6 класів ЗОШ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://eprints.oa.edu.ua/1375/1/Zhukovsky_120612%20%281%29.pdf.

5. Морально-правові основи національної педагогіки / За ред. С. Стефанюка. – Х., 2009. – С. 137–334.

6. Психолого-педагогічні засади проектування інноваційних технологій викладання у вищій школі : монографія / В. Луговой, М. Левшин, О. Бондаренко [та ін.] ; за заг. ред. В. П. Андрушенка, В. І. Лугового. – К.: Пед. думка, 2011. – 260 с.

7. Сідавч І. Л. Актуальні проблеми духовно-морального виховання студентської молоді / І. Л. Сідавч // Наукові записки: Серія «Психологія і педагогіка». – 2013. – № 23. – С. 223–241.

8. Торшевська О. В. Духовний розвиток особистості як умова професійної самореалізації майбутніх фахівців освітньої галузі / О. В. Торшевська // Духовність особистості : методологія, теорія і практика. – 2012. – № 3. – С. 170–174.

9. Чернишова Є. Р. Підготовка керівників до управління виховним простором у загальноосвітньому навчальному закладі : метод. рекомендація / Є. Р. Чернишова. – К., 2010. – 40 с.

10. Юзвак Ж. М. Духовність як психологічний феномен : структура та чинники розвитку / Ж. М. Юзвак // Філософська думка. – 1999. – № 5. – С. 139–150.

УДК 165.2:378.048.2

Д. М. Скальська,
доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри філософії
Амоабенга Майкл,
аспірант кафедри екологічної безпеки

ФІЛОСОФІЯ ЯК ТЕОРЕТИЧНА ТА МЕТОДОЛОГІЧНА БАЗА НАУКОВОГО ПІЗНАННЯ АСПІРАНТІВ

Особливістю сучасної епохи є історичний стимулюючий вплив науки на всі складові суспільного життя. Необхідність наукового підходу у виробництві, економіці, політиці, системі управління змушує науку розвиватися швидшими темпами, ніж будь-яку галузь діяльності. Стрімко змінюються і оновлюються знання про явища і процеси навколишнього світу. У такій мішаній і складній ситуації вибір оптимальних управлінських

рішень неможливий без дослідницьких навичок і творчого пошуку. Для того щоб самостійно ставити і творчо розв'язувати різні складні проблеми, фахівець повинен володіти не лише необхідною сумою фундаментальних та спеціальних знань, а й філософією та методологією наукового пізнання, інформаційними технологіями, постійно вдосконалювати власну кваліфікацію.

Філософська підготовка аспірантів наукового ступеня є важливою складовою їхньої загальнонаукової підготовки. Активне вторгнення науки в усі сфери суспільства перетворило її на об'єкт філософського та соціологічного дослідження з цілим спектром предметних і дисциплінарних відгалужень.

У науковій діяльності будь-якого фахівця, постійно зростає розуміння ним наукової картини світу, істинного значення сутності явищ та процесів, що відбуваються, уміння застосовувати загальні та специфічні методи під час дослідження. Для цього вчений має володіти глибокими філософськими знаннями.

Окрему увагу в курсі з «Філософія» для аспірантів приділено вивченню проблем методології науки. Це дасть можливість майбутнім дослідникам вправно застосовувати філософську і наукову методологію, її принципи в теоретичному осмисленні і розв'язанні різноманітних проблем. Дослідник, який пізнає «механізм» дії законів успішно відкриває шлях до осягнення істини і використовує при цьому інструментарій гносеологічного порядку. Категоріальний апарат, принципи, що спираються на закони і закономірності, які діють у певній галузі пізнання, становлять вихідний базис для широкого бачення шляху дослідження.

Основною метою вивчення курсу «Філософія» для аспірантів та здобувачів є формування і розвиток наукового світогляду та наукової творчості майбутніх науковців.

Основне завдання курсу «Філософія» для аспірантів передбачає:

- глибоке засвоєння специфіки філософського осягнення світу;
- вміння використовувати методологічні настанови у наукових дослідженнях (природничих, технічних, економічних або гуманітарних);
- здатність вдосконалювати новітні методологічні програми щодо інтеграції наукового знання;
- розвивати креативність дослідника, який працює в сучасних міждисциплінарних галузях з врахуванням новітніх тенденцій європейської науки.

Перші кроки, витоки філософського мислення тісно пов'язані з поняттям світогляду, його типами, міфологічним та релігійним світорозумінням як передумовою філософії. Міфологія /міф - слово, поняття: логос - вчення/ - це спосіб розуміння природної та соціальної дійсності на ранніх стадіях суспільного розвитку, коли за допомогою образу /міфу/ намагались пояснити різні явища природи і суспільства. За своїм змістом міфологія не сумісна з наукою. міфологічна "логіка" виникає у зв'язку з неспроможністю людини виділити себе з навколишнього середовища, однак філософське узагальнення

набутого матеріалу вже присутнє. Основу релігійного світогляду складає віра в існування тієї чи іншої різновидності надприродних сил, їх головуючу роль у світостворенні. Близькість філософії та релігії полягає в тому, що вони обидві виступають як суспільно-історичні форми світогляду, що вирішують питання світопорядку, свідомості та поведінки людей.

За останніх два століття, з ростом освіченості, культури, наукового прогресу філософське знання виступило як справжній шлях до мудрості, до інтелекту. Отже, розглядаючи еволюцію предмету філософії, слід зважити, що основними смисловими проблемами є природа, людина, суспільний світ, які визначають основне питання філософських пошуків. Народження філософії було однією із складових частин великого культурного перевороту в Давній Греції VIII-У ст. до н.е. Саме слово "філософія" було синонімом теоретичної наукової думки загалом. Таким чином, слід усвідомити, що виникнення філософії та її зміст означали формування особливої духовної сфери - пошуку гармонії знання про світ з життєвим досвідом людей. У різні періоди історії, у різних мислителів, а також в рамках однієї епохи часто змінювався предмет філософії, його специфіка. Однак, в основному, предметом філософських роздумів завжди виступали природний, суспільний світ і сама людина в їх складних взаємовідношеннях.

Філософія як світогляд формується на основі раціонального пояснення світу та людини, спираючись на закони, категорії, поняття, на досягнення науки, використовуючи логічне обґрунтування, докази. Особливість філософії як світогляду полягає в тому, що вона розробляє загальнотеоретичні основи світорозуміння. Питання про пізнаваність світу, про шляхи, засоби, форми пізнання та впливу на дійсність, про істину та її критерії, про закони, форми, логічне мислення. Все це розкриває філософію як методологію.

Важливо те, що філософія покликана дати відповіді на найбільш загальні питання буття та пізнання. На перший план виступають два принципові аспекти філософського знання: онтологія /наука про буття/ та гносеологія /наука про пізнання/. Слід зважити на категоріальний характер /від грецьк. - категорія - найбільш загальне поняття, що відображає основні властивості та закономірності об'єктивного світу/, який притаманний філософській мові.

Універсальність та всезагальність - найяскравіша риса філософської науки, а дві сторони основного питання філософії розкривають її природу та сенс. Основне питання філософії полягає у в'ясненні відношень між людською свідомістю та зовнішнім матеріальним світом, між мисленням та буттям: 1/ що первинне, що виникло раніше і є визначальним - природа чи дух, свідомість чи матерія, мислення чи буття і т. д. 2/ Як відноситься наша думка до навколишнього світу? Чи здатна людина пізнати навколишній світ і яким чином? Таким шляхом розділяють філософські позиції на матеріалістичну та ідеалістичну.

Природа філософського знання тісно пов'язана з постановкою питання про пізнання світу як такого, що розвивається, знаходиться в постійному русі. або ж як такого, що перебуває в незмінному стані, тобто мова йтиме

про дві основні концепції розвитку - діалектику та метафізику. Сьогодні, набирає силу синергетичне пояснення картини світу (на межі різногалузевих наук). Можна підсумувати, що філософія розглядає світ в цілому, встановлює причини його існування, вивчає найбільш загальні закони розвитку природи, суспільства і мислення, а також шляхи та засоби пізнання світу для його перетворення.

Кожна філософська система включає дві складові частини - теорію та метод, які взаємозумовлені між собою та невіддільні. В сучасному суспільстві філософія виконує кілька важливих функцій:

- 1) обґрунтування та аналіз світогляду;
- 2) розробка загальної методології пізнання і діяльності людини;
- 3) синтез знань та створення єдиної картини світу, що відповідає певному рівню розвитку науки, культури, загальнолюдському історичному досвіду.

УДК 165.0

Д. М. Скальська,
доктор філософських наук,
професор, завідувач кафедри філософії
П. П. Мельник,
студент групи ІМ-14-1

ФІЛОСОФСЬКЕ РОЗУМІННЯ ІСТИНИ ЇЇ ЕВОЛЮЦІЯ ТА МЕЖІ

Актуальність теми філософського розуміння істини та її еволюції полягає у проблемі, яка хвилювала людство у всі часи. Людина постійно намагається визначити для себе, що таке правда, в чому доказовість та аргументація знань про світ. Протягом багатьох віків були спроби визначити правдивість, істинність того чи іншого судження, висловлювання і стільки ж разів приходило переконання щодо складності цього питання. Проблема істинності знання, здавна цікавила видатних людей. Та й сьогодні без рішення цієї проблеми не обходиться жодна галузь знань.

Слово «істина» іноді вживається не тільки для оцінки знання, але і для характеристики якихось речей і явищ дійсності. Наприклад, говорять: «справжня дружба», «справжня краса», «справжній геній» і т. п. Тут «істинне» означає справжнє, саме те, яке відповідає нашим ідеалам і критеріям. Але в гносеологічному сенсі істинними можуть бути не речі чи явища, а лише знання про них. Істина як гносеологічне поняття характеризує відношення знання до реальності, точніше, до певного її фрагменту, що становить предмет пізнання. Знання істинне, якщо воно відповідає своєму предмету. Таке розуміння істини сходить до Платона і Аристотеля (у Платона: «... той, хто говорить про речі відповідно до того, які вони є, говорить правду, той же, хто говорить про них інакше, - бреше») [1, с. 254]. Таке розуміння називають класичною концепцією істини.

Вислів «сніг білий» істинне, якщо і тільки якщо сніг білий. Виходячи з класичної концепції, польський логік А. Тарський сформулював так зване семантичне визначення істини. Якщо позначити через L зміст висловлювання